Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov“

[KOM(2009) 262 v konečnom znení]

(2010/C 128/14)

Spravodajca: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**
Pomocný spravodajca: **Cristian PÎRVULESCU**

Európska komisia sa 10. júna 2009 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov“

KOM(2009) 262 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 15. októbra 2009.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 457. plenárnom zasadnutí 4. a 5. novembra 2009 (schôdza zo 4. novembra 2009) prijal 152 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1. Ochrana a presadzovanie ľudských práv ustúpili v posledných rokoch v programe Európskej únie do úzadia. Politickou prioritou bola bezpečnosť štátov považovaná prakticky za nezlučiteľnú s podporou slobody a ochranou základných práv.

1.2. Politika v oblasti bezpečnosti a spravodlivosti musí ochraňovať hodnoty slobody. EHSV je presvedčený, že opatrenia v týchto oblastiach by mali vychádzať z ochrany základných práv zaručených Európskym dohovorom o ľudských právach a Chartou základných práv Európskej únie.

1.3. Politika v oblasti bezpečnosti nesmie ohrozovať základné hodnoty (ľudské práva a občianske slobody) a demokratické zásady (právny štát), s ktorými sa stotožňuje celá Únia. Sloboda jedinca nesmie byť obmedzovaná kvôli kolektívnej a štátnej bezpečnosti. Niektoré politické návrhy opakujú chybu minulosti: navrhujú obetovať slobodu v záujme zvýšenia bezpečnosti.

1.4. Ochranu základných práv a slobôd treba posilniť viditeľnou a silnou politickou autoritou na európskej úrovni, a preto EHSV podporuje návrh predsedu Barrosa vytvoriť samostatný úrad pre spravodlivosť, základné práva a občianske slobody, za ktorý by bol zodpovedný jeden člen Komisie. Výbor dúfa, že vzhľadom na takú veľkú zodpovednosť bude mať tento úrad k dispozícii primerané politické nástroje ako aj organizačné možnosti a finančné prostriedky potrebné pre svoju činnosť.

1.5. Výbor však ľutuje, že prisťahovalectvo a azyl spadajú spolu s vnútornou bezpečnosťou do zodpovednosti iného člena Komisie. Spájať prisťahovalectvo s bezpečnosťou a oddeľovať ho od ochrany práv znamená vysielať mylné politické posolstvo. EHSV navrhuje, aby sa v novej Európskej komisii prisťahovalecká a azylová politika úzko spájali s ochranou základných práv pod rovnakým politickým vedením.

1.6. Keď vstúpi do platnosti Lisabonská zmluva, politika v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti bude mať väčší právny základ, preto sa EHSV domnieva, že Európska únia môže dosiahnuť ambicióznejšie ciele než sú tie, ktoré navrhuje Komisia.

1.7. Výbor odporúča, aby sa prehodnotili právne predpisy týkajúce sa slobody pohybu, čo znamená, že by sa malo zmeniť a doplniť nariadenie Rady (ES) č. 2252/2004.

2. Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

2.1. Začína sa rozhodujúca etapa budovania priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ. Od roku 1999 prijala Rada dva päťročné programy: program z Tampere (1999 – 2004) a Haagsky program (2004 – 2009).

2.2. Desať rokov po zasadnutí v Tampere sa ešte stále nepodarilo dosiahnuť vytýčené ciele. EÚ ešte stále nie je spoločným priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V priebehu týchto rokov sa nedosiahol taký veľký pokrok, ako bolo potrebné ([1]), a výsledky boli nerovnomerné. Zasadnutie Európskej rady v Štokholme môže byť novou príležitosťou na vzkriesenie cieľov z Tampere.

([1]) Bývalý podpredseda pán Frattini uviedol, že bolo dosiahnutých len 53 % vytýčených cieľov.

2.3. Spoločná politika v oblasti prisťahovalectva, azylu a hraníc sa výrazne pohla dopredu, s výnimkou politiky v oblasti legálneho prisťahovalectva a prisťahovalectva za prácou, na ktoré sa v Rade ďalej uplatňuje pravidlo jednomyseľnosti.

2.4. Opatrenia týkajúce sa policajnej a súdnej spolupráce v trestných záležitostiach sa riadili medzivládnou logikou a pravidlom jednomyseľnosti a poznačila ich veľká nedôvera, v dôsledku čoho sa prijatie spoločnej legislatívy na európskej úrovni značne skomplikovalo.

2.5. Štokholmský program sa pravdepodobne rozvinie, keď vstúpi do platnosti Lisabonská zmluva. Preto budú mnohé z týchto opatrení prijaté v Rade riadnym legislatívnym postupom a spolurozhodovaním s Európskym parlamentom, vďaka čomu si EÚ bude môcť stanoviť ambicióznejšie ciele, hoci aj súčasné zmluvy umožňujú vytvoriť priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý Európa potrebuje.

2.6. Prijatiu Štokholmského programu už napomohli rôzne kroky, medzi inými prijatie Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle ([2]), správy skupiny pre budúcnosť európskej politiky v oblasti vnútorných vecí a spravodlivosti ([3]) ako aj príspevky, ktoré Európska komisia získala vďaka verejnej konzultácii na tému „Sloboda, bezpečnosť a spravodlivosť: Čo nám prinesie budúcnosť? Konzultácia o prioritách na nasledujúcich päť rokov“, ktorá prebiehala od septembra do novembra 2008 ([4]).

2.7. V júni 2009 vydala Komisia oznámenie nazvané Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov: Väčšia sloboda v bezpečnejšom prostredí ([5]), z ktorého vychádza toto stanovisko vyjadrujúce odporúčania EHSV k štokholmskému procesu.

2.8. Okrem toho výbor pripravuje aj stanovisko z vlastnej iniciatívy ([6]), v ktorom navrhuje, aby politika a právne predpisy v Európskej únii týkajúce sa prisťahovalectva a hraníc náležite rešpektovali ľudské práva a aby stredobodom ich záujmu bola sloboda a bezpečnosť všetkých osôb. Spomínané stanovisko predstavuje ďalší príspevok EHSV k príprave Štokholmského programu.

([2]) Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle, Rada Európskej únie, Brusel, 13440/08, 24. septembra 2008.

([3]) Správa skupiny o budúcnosti politiky v oblasti vnútorných vecí (*The Future Group*), „*Freedom, Security, Privacy: European Home Affairs in an Open World*“, jún 2008.

([4]) http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_0001_en.htm.

([5]) KOM(2009) 262 v konečnom znení.

([6]) Stanovisko EHSV zo 4.9.2009 na tému „Dodržiavanie základných práv v európskej imigračnej politike a legislatíve“, spravodajca: pán Pariza Castaños (pozri s. 29 tohto úradného vestníka).

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Výbor podporuje myšlienku, že politickou prioritou štokholmskej agendy by malo byť vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov. Jednou z najdôležitejších výziev na nasledujúcich päť rokov bude, najmä po prijatí Lisabonskej zmluvy, **vybudovať Európu občanov**, preto bude nevyhnutné prispôsobiť politické priority EÚ tomuto cieľu. Predo tromi rokmi prijal výbor stanovisko z vlastnej iniciatívy s cieľom lepšie zviditeľniť a zefektívniť európske občianstvo ([7]). Mala by sa zlepšiť kvalita štatútu európskeho občianstva, aby sa stalo otvorenejším, rovnoprávnejším a malo väčšiu integračnú schopnosť bez akejkoľvek diskriminácie.

3.2. EHSV takisto víta, že v oznámení sa ako jedna z priorít uvádza aj vytvorenie **Európy práv**, keďže ochrana základných práv a slobôd uvedených v Charte základných práv patrí medzi najdôležitejšie hodnoty EÚ ([8]).

3.3. Napriek tomu, že európsky systém ochrany základných práv je už dostatočne rozvinutý, dodržiavanie týchto práv nie je na území EÚ zabezpečené, najmä pri zavádzaní do praxe a uplatňovaní práva Spoločenstva na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Štokholmský program by mal obsahovať **jasnú, ambicióznu a ucelenú stratégiu ochrany a dodržiavania základných práv v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti** a prostredníctvom rôznych úrovní verejnej správy by mal globálne zabezpečiť Európu práv na pevnom základe.

3.4. V posledných rokoch sa EÚ zameriavala viac na bezpečnosť než na ľudské práva, spravodlivosť a slobodu. Výbor sa nazdáva, že predpokladom vytvorenia skutočného priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je správna rovnováha týchto troch aspektov. Opatrenia, ktoré budú prijaté v oblasti bezpečnosti musia ochraňovať hodnoty slobody a právneho štátu. Základom týchto opatrení by mala byť ochrana základných práv zaručených Európskym dohovorom o ľudských právach a Chartou základných práv Európskej únie.

3.5. Keďže ľudské práva sú univerzálne a nedeliteľné, je nevyhnutné chrániť ich a zaručiť ich všetkým osobám, nielen občanom Európskej únie. „Európa práv a spravodlivosti“ sa nesmie obmedzovať len na osoby, ktoré majú občianstvo niektorého z členských štátov, ale na všetky osoby, ktoré sa zdržiavajú na území Európskej únie. V opačnom prípade by personálny aspekt priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti nebol v súlade s hodnotami a zásadami nediskriminácie, rovnakého a spravodlivého zaobchádzania a solidarity, na ktorých bola založená Európska únia. Štokholmský program by mal prihliadať na to, že mnohé práva a slobody uvedené v medzinárodných a európskych dohovoroch a zmluvách sa uplatňujú na všetky osoby bez ohľadu na ich národnosť, občianstvo alebo administratívny štatút migranta.

([7]) Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 163.

([8]) Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 60.

3.6. Tento program by sa mal inšpirovať programom z Tampere z roku 1999, v ktorom Rada stanovila za jedno zo základných usmernení zásadu spravodlivého zaobchádzania a nediskriminácie, bez ohľadu na to, či ide o európskych občanov alebo občanov tretích krajín. Túto zásadu bude možné posilniť, keď vstúpi do platnosti nová zmluva, vďaka ktorej sa Charta základných práv EÚ stane právne záväznou, a tak vznikne možnosť, že EÚ pristúpi k Európskemu dohovoru o ľudských právach.

3.7. EHSV sa domnieva, že po roku 2011 bude treba posilniť úlohu Agentúry EÚ pre základné práva, zvýšiť jej rozpočet, udeliť nové právomoci v oblasti hodnotenia a usilovať sa o to, aby sa zlepšila jej spolupráca s ostatnými európskymi úradmi, napríklad s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov a európskym ombudsmanom. Okrem toho by agentúra mala byť menej závislá od vlád a mala by sa zabezpečiť účasť EHSV ako zástupcu občianskej spoločnosti.

3.8. Komisia v záujme úspešného uplatňovania Štokholmského programu navrhuje **metódu** vychádzajúcu z piatich bodov, ktoré EHSV schvaľuje: 1. primerane začleniť politiky v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí do iných politík Únie 2. zmenšiť rozdiel medzi normami prijatými na európskej úrovni a ich implementáciou na vnútroštátnej úrovni a zaviesť konkrétne opatrenia 3. skvalitniť európske právne predpisy a zlepšiť ich dosah; 4. zlepšiť využívanie hodnotiacich postupov prijatých nástrojov a zriadených agentúr a 5. vyčleniť adekvátne finančné prostriedky.

3.9. EHSV je inštitúciou, ktorá bude i naďalej veľmi aktívne spolupracovať pri hodnotení kvality a prínosu európskej politiky, jej dosahu na základné práva a zásadu proporcionality, ako aj jej účinkov v etickej, sociálnej a hospodárskej oblasti.

3.10. Výbor by sa tak mohol naďalej podieľať na príprave **európskej stratégie lepšej tvorby právnych predpisov a hodnotenia** kvality a dobrého fungovania európskeho právneho systému ako aj uplatňovania a dosahu právnych predpisov prijatých v jeho rámci.

3.11. Štokholmský program by mal prispieť k tomu, aby sa záväzky Európskej únie stali serióznejšími a jasnejšími z hľadiska cieľov a zámerov. Výbor odporúča, aby boli vytvorené kľúčové ukazovatele a počiatočný zoznam cieľov, ktoré bude treba dosiahnuť, na základe čoho sa bude dať objektívne vyhodnotiť dosiahnutý pokrok, a to v priebehu plnenia programu, ako aj po jeho ukončení.

3.12. EHSV schvaľuje prijaté oblasti činnosti, odporúča však, aby boli priority programu uvedené jasnejšie a aby ich dopĺňali záväzky z hľadiska finančnej podpory.

3.13. EHSV oceňuje významný príspevok Rady Európy prostredníctvom početných uznesení a odporúčaní v oblasti účinnosti a správneho výkonu spravodlivosti, a apeluje na Komisiu, aby ich obsah začlenila do budúcich dokumentov v oblasti spravodlivosti v trestných a občianskoprávnych veciach v Európskej únii ([9]).

4. **Konkrétne pripomienky**

4.1. *Podpora práv jednotlivcov: Európa práv a právny štát*

4.1.1. Všeobecná deklarácia ľudských práv, ktorú v roku 1948 schválilo valné zhromaždenie OSN proklamuje univerzálnosť spoločného systému zásad a hodnôt. Európsky dohovor o ľudských právach, podpísaný v roku 1950 v Ríme, ku ktorému pristúpili všetky členské štáty, a Európsky súd pre ľudské práva predstavujú základ a záruku, že tieto zásady a hodnoty budú rešpektované v celej Európskej únii.

4.1.2. Charta základných práv EÚ prináša nové práva, ktoré neboli uvedené v dohovore o ľudských právach. Táto charta posilní právnu istotu ochranu základných práv jednotlivcov a budú ju môcť využívať európske inštitúcie a členské štáty, najmä pri uplatňovaní právnych predpisov Spoločenstva.

4.1.3. **Voľný pohyb osôb** je jedným zo základných práv európskeho občianstva. Zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach a sloboda pohybu a pobytu v rámci schengenského priestoru patria medzi hlavné úspechy dosiahnuté počas uplynulých desiatich rokov európskej integrácie.

4.1.4. EHSV však so znepokojením konštatuje, že uplatňovaniu tohto práva vo veľkej časti EÚ ešte stále stojí v ceste veľa prekážok a bariér. Výbor sa domnieva, že smernica 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov nebola správne transponovaná. Komisia ([10]), Európsky parlament a mnohí experti vo svojich správach označili túto transpozíciu za neuspokojivú. Okrem toho nebola dodržaná lehota na jej dokončenie ([11]).

4.1.5. EHSV víta oznámenie Komisie o usmernení na lepšiu transpozíciu a uplatňovanie tejto smernice. Všetky odchýlky a výnimky z hľadiska rešpektovania základného práva voľného pohybu osôb, ktoré môžu orgány jednotlivých štátov uplatniť, treba vykladať reštriktívne a v plnom súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskych spoločenstiev ([12]). Je nevyhnutné zlepšiť ochranu pracovných a sociálnych práv cezhraničných pracovníkov, ako to výbor navrhol vo viacerých svojich stanoviskách ([13]).

([9]) Pozri príslušné uznesenia a odporúčania Rady Európy v oblasti účinnosti a správneho výkonu spravodlivosti (CEPEJ(2003)7 rev, z 13. novembra 2003).

([10]) KOM(2008) 840 v konečnom znení.

([11]) 30. apríla 2006.

([12]) KOM(2009) 313 v konečnom znení.

([13]) Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 14 a Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 43.

4.1.6. EHSV takisto prijal niekoľko stanovísk v súvislosti s ochranou **práv detí** ([14]), v ktorých sa zasadzoval za to, aby EÚ rešpektovala medzinárodné zmluvy, a požadoval, aby bola vytvorená stratégia, ktorou sa docieli, že si členské štáty bezodkladne splnia svoje súčasné európske a medzinárodné záväzky v oblasti práv detí, a to najmä záväzky plynúce z dohovoru Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa.

4.1.7. EHSV by chcel zdôrazniť, že je dôležité **rešpektovať rozmanitosť a chrániť zraniteľné osoby**. Problémy spojené s rozmanitosťou sa týkajú rôznych menšín (napríklad Rómov) a mnohých prisťahovalcov.

4.1.8. Výbor prijal nedávno viacero stanovísk s cieľom posilniť právne predpisy na zamedzenie diskriminácie ([15]), v ktorých sa zasadzuje za to, aby sa zlepšili nástroje na boj proti diskriminácii, rasizmu, násiliu, homofóbii a xenofóbii. Občianska spoločnosť môže rozhodujúcou mierou pomôcť dohliadať na dobré uplatňovanie právnych predpisov Spoločenstva v praxi.

4.1.9. Nadobudnutím účinnosti Charty základných práv získa Európska únia nový právny základ pre **ochranu pracovných a sociálnych práv**. Výbor prijme v budúcnosti nové iniciatívy zamerané na rozvoj opatrení na európskej úrovni, ktoré posilnia ochranu týchto práv, a navrhuje Európskej komisii, aby pracovné a sociálne práva pracovníkov zaradila medzi svoje priority.

4.1.10. EÚ rozvíja **politiku v oblasti bezpečnosti a kontroly hraníc** založenú na nových technológiách a informačných systémoch. Je nevyhnutné prihliadať na to, aké etické a právne dôsledky má táto politika na **ochranu osobných údajov a súkromia osôb**.

4.1.11. EHSV sa nazdáva, že organizovaná občianska spoločnosť by sa v úzkej spolupráci s orgánmi zodpovednými za ochranu údajov a ombudsmanmi na vnútroštátnej a európskej úrovni mohla podieľať na hodnotení s cieľom zabezpečiť dodržiavanie **zásady účelnosti, proporcionality, legitímnosti, bezpečnosti a dôvernosti**.

4.1.12. V mnohých konzultáciách s európskou občianskou spoločnosťou sa poukázalo na to, že sloboda pohybu podlieha neprimeraným bezpečnostným opatreniam, ako je napríklad zahrnutie biometrických údajov a technológií rádiofrekvenčnej identifikácie (RFID) do cestovných dokladov. Vo svojom stanovisku ([16]) výbor konštatuje, že technológia RFID „ešte nie je celkom rozvinutá“ a môže obmedzovať základné ľudské slobody.

4.1.13. V Štokholmskom programe by sa malo počítať s tým, že vzhľadom na rýchly vývoj technológií bude možno potrebné vyvinúť nové politické a legislatívne iniciatívy na ochranu základných práv, najmä v súvislosti s ochranou osobných údajov. Komisia by mala rozbehnúť **informačné a osvetové kampane** o právach a rizikách, ktoré prináša využívanie informačných technológií.

4.1.14. Slabá účasť voličov na nedávnych voľbách do Európskeho parlamentu ukázala, že mnohí Europania nie sú spokojní s **kvalitou svojho občianstva** ani s politikou EÚ v niektorých oblastiach. Výbor schvaľuje cieľ Komisie zlepšiť demokratický život a zvýšiť **aktívnu účasť európskych občanov** na dianí v spoločnosti. Ako reakciu na čoraz väčší nezáujem občanov členských štátov o politiku Spoločenstva EHSV odporúča prijať sériu opatrení zameraných na podporu aktívneho využívania európskeho občianstva. Výbor zastáva názor, že voľby do Európskeho parlamentu by mali prebiehať v týždni okolo 9. mája a zoznamy kandidátov, predvolebné kampane a volebné programy by mali mať menej národný a **viac európsky** charakter.

4.1.15. EHSV sa nazdáva, že naša demokracia by mala mať širší základ a zahŕňať nových občanov, ktorí budú mať rovnaké práva a povinnosti. Národné a európske občianske práva by mali zahŕňať národnú, etnickú, náboženskú alebo kultúrnu rôznorodosť, ktorá čiastočne pramení z prisťahovalectva.

4.1.16. EHSV vypracoval v súvislosti so spomínaným dohovorom stanovisko z vlastnej iniciatívy ([17]), v ktorom žiadal, aby sa **európske občianstvo udeľovalo štátnym príslušníkom tretích krajín s dlhodobým pobytom**. Výbor odporúča inštitúciám EÚ, aby uvažovali o tomto návrhu v rámci Štokholmského programu.

4.2. *Ľahší život občanov – Európa práv a spravodlivosti Zabezpečiť právo a spravodlivosť v Európe otvorenej svetu*

4.2.1. Vzájomné uznávanie súdnych rozhodnutí

4.2.1.1. EHSV teší snaha o vzájomné uznávanie, ktoré bude aj naďalej základným kameňom budovania európskeho justičného priestoru. Musí však koexistovať s právnou tradíciou každého členského štátu a zabezpečiť posilnenie priestoru slobody a zodpovednosti. Európska únia musí mať spoločný právny základ. Na druhej strane celý systém presadzovania práva, či už ide o spoločné predpisy alebo o členské štáty, musí podliehať právnym obmedzeniam s cieľom zamedziť akejkoľvek možnosti zneužitia: predpisy v žiadnom prípade nesmú ohrozovať ľudské práva a slobody a musia byť zárukou ochrany občianskych a sociálnych práv.

([14]) Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 65.
([15]) Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 19 a Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 102.
([16]) Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 66.
([17]) Ú. v. EÚ C 208, 3.9.2003, s. 76.

4.2.1.2. Vzájomné uznávanie by sa mohlo rozšíriť na oblasti, ktoré doteraz neboli regulované, ako napríklad dedičské konania a závety, majetkový režim a majetkové dôsledky v prípade odlúčenia párov, ako aj na všetky oblasti každodenného života občanov EÚ. Vzájomné uznávanie by sa malo týkať všetkých foriem partnerských zväzkov legálne uznávaných v členských štátoch.

4.2.1.3. V *oblasti občianskeho práva* by bolo potrebné zrušiť konanie exequatur, ktoré členským štátom umožňuje vykonávať rozhodnutia v občianskoprávnych a obchodných veciach, ktoré boli prijaté v iných členských štátoch, a vzájomné uznávanie by sa malo rozšíriť na oblasti, na ktoré sa doteraz nevzťahovalo. V *trestnoprávnej oblasti* je nevyhnutné, aby sa toto vzájomné uznávanie neustále uplatňovalo vo všetkých štádiách konania. Zároveň by sa malo rozšíriť aj na opatrenia na ochranu obetí a svedkov, ako aj na prípady odňatia práv

4.2.2. Posilnenie vzájomnej dôvery

4.2.2.1. Ak sa má posilniť vzájomná dôvera, je nevyhnutné posilniť a podporovať vzdelávanie pracovníkov v oblasti justície vytvorením spoločných nástrojov. Treba podporovať a rozvíjať výmenné programy pre súdnych úradníkov prostredníctvom justičného fóra a činnosti rôznych sietí odborných pracovníkov, ako aj pomocou programov typu Erasmus. V záujme lepšej komunikácie a výmeny osvedčených postupov by bolo treba posilniť Európske justičné fórum.

4.2.2.2. Je nevyhnutné ďalej posilňovať vzájomnú dôveru a vo väčšej miere podporovať, najmä finančne, programy odborného vzdelávania pre pracovníkov v súdnictve, ako aj rozvoj sietí odborníkov. Tieto opatrenia by mali byť doplnené o výmeny osvedčených postupov a rozvoj inovatívnych projektov zameraných na modernizáciu justície.

4.2.3. Priorita: ľahší prístup k spravodlivosti

4.2.3.1. Opatrenia prijaté na úrovni EÚ v trestnoprávnej oblasti s cieľom zlepšiť vzájomné uznávanie súdnych rozhodnutí by sa nemali zameriavať len na terorizmus, organizovaný zločin a poškodzovanie finančných záujmov Únie, ale mali by sa zaoberať aj javmi, ktoré sú v rozpore s ľudskými právami a základnými slobodami. V dôsledku narastajúcej mobility v rámci Európskej únie sú občania z členských štátov vystavení riziku diskriminácie a zneužívania, či už v súkromnom živote alebo na pracovisku.

4.2.3.2. EÚ by sa mala usilovať posilniť existujúce opatrenia v oblasti právnej pomoci, zapojiť elektronické prostriedky (elektronická justícia) ([18]), v prípade, že je ich použitie potrebné, a najmä urobiť všetko, čo sa dá, pre to, aby mali občania ľahší prístup k súdnemu tlmočníctvu a prekladateľstvu. Zároveň by sa mala usilovať zjednodušiť formality týkajúce sa legalizácie listín a dokumentov. Okrem toho bude potrebné zlepšiť aj pomoc poskytovanú obetiam trestných činov, najmä pokiaľ ide o cezhraničné záležitosti.

4.2.4. Úloha justície pri podpore hospodárskej činnosti

4.2.4.1. Je nevyhnutné zlepšiť vykonávanie súdnych rozhodnutí, najmä vytvorením európskeho postupu na zablokovanie bankových účtov. Práce zamerané na vytvorenie spoločného referenčného rámca v oblasti zmluvného práva by sa mohli využiť pri budúcich návrhoch právnych predpisov, pričom by sa zároveň mohli vytvoriť vzorové zmluvy a zaviesť dobrovoľné európske systémy v presne definovaných oblastiach vnútorného trhu (28. režim). Malo by sa pokračovať v harmonizácii právnych predpisov uplatňovaných v oblasti poistných zmlúv a práva obchodných spoločností.

4.2.4.2. Európsky justičný priestor, najmä v čase krízy, musí nielen podporovať rozvoj hospodárskej činnosti na vnútorného trhu, ale tiež primäť hospodárske subjekty, aby si plnili svoju zodpovednosť voči spoločnosti a svojim vlastným pracovníkom. V kontexte finančnej a hospodárskej krízy je dôležité posilniť solidaritu medzi štátmi, hospodárskymi subjektmi a občanmi a rešpektovať ľudskú dôstojnosť a práva občanov.

4.2.5. Posilnenie postavenia Európskej únie v justičnej oblasti na medzinárodnej úrovni

Prioritou by malo byť podporovať právny štát na celom svete, a najmä v susedných krajinách a v krajinách, s ktorými EÚ rozvíja spoločný hospodársky, sociálny a bezpečnostný program, a v podstatnej miere posilniť nástroje spolupráce a pomoci, ktoré EÚ používa v oblasti justície v tretích krajinách.

4.3. *Európa, ktorá chráni Regulačný rámec a zásady otvorenej Európy, ktorá chráni svojich občanov*

EHSV víta myšlienku vypracovať stratégiu vnútornej bezpečnosti EÚ, pričom na jej príprave by sa mal podieľať široký okruh zainteresovaných strán z verejného aj zo súkromného sektora ([19]). Účasť občianskej spoločnosti umožní uprednostniť prístup založený na tolerancii, dialógu a spolupráci, a nie na sociálnom vylúčení, strachu a nedôvere voči občanom z iných členských štátov alebo tretích krajín. Takisto sa tým zabezpečí ochrana základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je ohrozené v dôsledku prijatia opatrení v oblasti kontroly a presadzovania práva, ktoré môžu v prípade, že neexistuje demokratická občianska spoločnosť, viesť k diskriminácii a zneužitiu. Stratégiu vnútornej bezpečnosti treba doplniť európskou stratégiou v oblasti hodnotenia fungovania európskych justičných systémov.

([18]) Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru: Na ceste k európskej stratégii v oblasti elektronickej justície“, spravodajca: pán Pegado Liz (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 69).

([19]) Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 147 a Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 61.

4.3.1. Posilnené prostriedky

4.3.1.1. Policajná spolupráca by mala zahŕňať dôležitú kapitolu týkajúcu sa vzdelávania a výcviku pracovníkov polície. Agentúra EÚ pre základné práva si všimla, že tvrdé a agresívne správanie policajných síl je prejavom diskriminácie. Aby sa takéto praktiky obmedzili, je potrebné prijať opatrenia zamerané na boj proti takémuto správaniu a znovu získať dôveru verejnosti v nápravu policajných síl ([20]).

4.3.1.2. Potrebné technologické prostriedky na zabezpečenie vnútornej bezpečnosti sa nemôžu používať, ak sa nezaručí, že sa vo vzťahu s občanmi a občianskou spoločnosťou budú používať transparentne a zodpovedne.

4.3.2. Účinné politiky

4.3.2.1. Medzi priority v oblasti cezhraničnej kriminality by bolo treba zaradiť aj posilnenie práva na obhajobu rozšírením minimálnych spoločných záruk na zaistenie prezumpcie neviny a dočasné zadržanie (trvanie a overenie dôvodov zadržania) Opatrenia zamerané na boj proti kriminalite musia rešpektovať zásadu proporcionality. Tieto iniciatívy by sa mali vypracovať a podporiť primeranými prostriedkami, napríklad v rámci akčného plánu, a mali by sa monitorovať, najmä v situáciách, ktoré boli doteraz problematické (zaobchádzanie s osobami podozrivými z teroristickej činnosti).

4.3.2.1.1. Pokiaľ ide o kontrolu a sledovanie hraníc, a najmä ochranu zraniteľných osôb a skupín, záchrana osôb na mori, ktorá je jednou zo základných povinností členských štátov, musí mať prednosť pred potrebami námornej kontroly a sledovania.

4.3.2.1.2. Spoločné európske schengenské vízum, ktoré by prípadne vydával spoločný konzulárny úrad, môže zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so žiadateľmi. Treba však postupne upustiť od prezumpcie rizika vyplývajúceho zo štátnej príslušnosti a posudzovať riziko individuálne, čo by bolo pozitívnym krokom vpred, aby sa pri zaobchádzaní so žiadateľmi zamedzilo zneužívaniu a diskriminácii.

4.3.3. Spoločné ciele

4.3.3.1. Stratégia vnútornej bezpečnosti by sa mala zamerať na hrozby, ktorým nebola nevenovaná dostatočná pozornosť. Jasnou prioritou musia byť opatrenia na aktívny boj proti nenávisti, rasizmu, xenofóbii a antisemitizmu. Nástroje, ktoré budú použité nemusia byť navrhnuté výlučne pre oblasť bezpečnosti, ale mali by sa rozšíriť aj na hospodársku, sociálnu, kultúrnu oblasť a na vzdelávanie a mali by sa používať preventívne.

V stratégii vnútornej bezpečnosti by mali prvoradú úlohu zohrávať transparentnosť a boj proti korupcii, ktorá podkopáva dôveru občanov v inštitúcie verejnej správy a v demokratické postupovanie na národnej i európskej úrovni.

4.3.3.2. V záujme zníženia počtu teroristických hrozieb musí Európska únia intenzívnejšie presadzovať európske modely dialógu medzi kultúrami a náboženstvami, ktoré umožňujú zabrániť izolácii a radikalizácii spoločenstiev, skupín a organizácií na území EÚ ako aj za jej hranicami. Opatrenia v oblasti vnútornej bezpečnosti, nech sú akokoľvek účinné, sa venujú len dôsledkom terorizmu, a nie jeho príčinám. Preto je nevyhnutné začať viesť celoeurópsky dialóg, ktorý by umožnil rozvinúť tieto modely, aby ich Európska únia v spolupráci s členskými štátmi mohla aktívne propagovať.

4.4. *Dynamická politika prisťahovalectva*

4.4.1. Jednou z hlavných priorít nasledujúcich rokov bude rozvoj prisťahovaleckej politiky na základe cieľov stanovených v rámci Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle. Medzi prioritami, ktoré určila Komisia je aj konsolidácia globálneho prístupu k prisťahovalectvu.

4.4.2. EÚ musí zlepšiť dialóg a spoluprácu s krajinami pôvodu. EHSV navrhol ([21]), aby EÚ v rámci zahraničnej politiky podporovala vytvorenie medzinárodného právneho rámca v oblasti migrácie, na základe Všeobecnej deklarácie ľudských práv, Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Tento medzinárodný právny rámec by mal zahŕňať hlavné dohovory MOP a Medzinárodný dohovor OSN o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, ktorý členské štáty EÚ ešte stále neratifikovali, napriek tomu, že EHSV prijal stanovisko z vlastnej iniciatívy, v ktorom jeho ratifikáciu odporúčal ([22]).

4.4.3. Aby mohla európska prisťahovalecká politika prispieť k rozvoju krajín pôvodu prisťahovalcov, dohody medzi EÚ a týmito krajinami sa musia uzatvárať na základe spoločného záujmu a rešpektovať práva prisťahovalcov. Výbor sa nazdáva, že dohody v oblasti mobility by nemali viesť k úniku mozgov a mali by ho kompenzovať. Ak chceme, aby okružná migrácia pozitívne vplývala na rozvoj, je potrebné zabezpečiť väčšiu pružnosť právnych predpisov týkajúcich sa prijímania prisťahovalcov s dlhodobým pobytom a ich štatútu s cieľom podporiť ich dobrovoľný návrat bez toho, aby stratili právo na pobyt.

4.4.4. Spolupráca s tretími krajinami by sa nemala týkať len nelegálneho prisťahovalectva, návratu prisťahovalcov a kontroly hraníc, hoci ide o dôležité aspekty, ale spomínané dohody by mali zohľadňovať záujmy všetkých zainteresovaných strán, t. j. záujmy prisťahovalcov, aby sa rešpektovali ich základné práva a aby sa s nimi spravodlivo zaobchádzalo, krajín pôvodu, aby mala emigrácia pozitívny vplyv na ich hospodársky a sociálny rozvoj, a spoločnosti v európskych hostiteľských krajinách.

([20]) Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2009. *The Stockholm Programme: A chance to put fundamental rights protection right in the centre of the European Agenda* (Štokholmský program: príležitosť zaradiť ochranu základných práv do centra európskej agendy), s. 6 – 7.

([21]) Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 91.

([22]) Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004, s. 49.

4.4.5. EHSV zastáva názor, že jednou zo slabých stránok globálneho prístupu k prisťahovalectvu je práve skutočnosť, že Európska Únia nedokáže prejsť od všeobecných politických prejavov k prijatiu konkrétnych legislatívnych iniciatív, na základe metódy Spoločenstva a v súlade s právomocami stanovenými v zmluvách.

4.4.6. EHSV sa nestotožňuje s názorom, že európska prisťahovalecká politika sa musí opierať o okružnú migráciu. Niektoré migračné plány majú nepochybne dočasný charakter, a niekedy aj okružný, avšak skúsenosti dokazujú, že mnohé z takýchto plánov sú trvalého alebo dlhodobého charakteru, a preto je dôležité, aby európska politika a legislatíva vždy presadzovali dodržiavanie ľudských práv, istotu právneho štatútu prisťahovalcov, integráciu a zlúčenie rodiny.

4.4.7. EHSV nedávno v jednom zo svojich stanovísk ([23]) uviedol, že „politika a legislatíva v oblasti prisťahovalectva musia plne rešpektovať ľudské práva všetkých osôb, zaručiť rovnosť zaobchádzania a zákaz diskriminácie".

4.4.8. EHSV nesúhlasí s používaním pojmu „nelegálne prisťahovalectvo" a prikláňa sa k názoru iných európskych aktérov, ako je Parlamentné zhromaždenie Rady Európy a Európsky parlament, ktorí uprednostňujú pojmy „**neregulérne prisťahovalectvo**" a „prisťahovalci bez dokladov", aby nedochádzalo k nesprávnemu spájaniu prisťahovalectva so zločinnosťou.

4.4.9. Hoci nie je legálne vstúpiť na územie členského štátu bez dokladov a stanovených povolení, osoby, ktoré tak urobia nie sú zločincami. Spájanie neregulérneho prisťahovalectva s trestnou činnosťou, ku ktorému často dochádza v médiách alebo politických prejavoch, neodzrkadľuje skutočnosť a podnecuje strach a xenofóbne správanie obyvateľstva hostiteľskej krajiny.

4.4.10. EHSV schvaľuje prioritu Komisie dohliadať na to, ako sa na úrovni jednotlivých štátov budú uplatňovať záruky a práva stanovené v **smernici o návrate** 2008/115/ES, ktorá vstúpi do platnosti v decembri 2010.

4.4.11. Výbor podporuje návrh Komisie, že by EÚ mala vytvoriť „spoločné normy týkajúce sa prevzatia zodpovednosti za nelegálnych prisťahovalcov, ktorých nemožno vyhostiť". Takisto podporuje návrhy v súvislosti s regularizáciou: „musí sa zlepšiť výmena informácií medzi členskými štátmi. Na jej vykonávanie by sa mohli zaviesť usmernenia." Na to, aby sa regularizovala situácia prisťahovalcov, je potrebné zvážiť mieru ich sociálnej a pracovnej integrácie, ako sa uvádza v Európskom pakte o prisťahovalectve a azyle.

4.4.12. **Maloleté osoby bez sprievodu**, ktoré sú v neregulérnej situácii musí chrániť špecifická európska politika.

([23]) Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 69.

4.4.13. Výbor súhlasí s názorom Komisie, že „Únia musí vytvoriť spoločný rámec vo forme pružného systému prijímania migrantov", ktorý bude prispôsobený potrebám vnútroštátnych trhov práce. Výbor si však myslí, že európska legislatíva by sa mala vyhnúť opatreniam založeným výlučne na potrebách trhov práce v konjunktúre alebo presne vymedzenom období, pretože v takýchto opatreniach predstavuje prisťahovalec len hospodársku jednotku, a nie človeka, ktorý má svoje práva a potrebuje ochranu a bezpečnosť.

4.4.14. Výbor podporuje návrh Komisie vytvoriť **európsku platformu pre dialóg s** cieľom zlepšiť riadenie migrácie pracovnej sily. Na tejto platforme by sa zúčastňovali zamestnávatelia, odbory, úrady práce členských štátov, personálne agentúry a iné zainteresované strany EHSV by mohol byť európskou inštitúciou, ktorá by zastrešovala aktivity tejto platformy, podobne ako v prípade **Európskeho fóra pre integráciu**.

4.4.15. EHSV už mnohokrát opakoval, že spoločná európska legislatíva týkajúca sa prijímania prisťahovalcov by sa mala opierať o globálny a horizontálny legislatívny rámec, a nie o sektorové právne predpisy ([24]).

4.4.16. Komisia však vypracúva rôzne návrhy smerníc sektorového charakteru. Európska rada prijala nedávno **smernicu o modrej karte** ([25]), ktorá ponúka zrýchlený a pružný postup prijímania prisťahovalcov, a to len pre tých prisťahovalcov, ktorí sú považovaní za „vysokokvalifikovaných" pracovníkov a pre ich rodinných príslušníkov, čo môže viesť k nerovnakému prístupu k pracovníkom považovaným za vysokokvalifikovaných a tým ostatným (ktorými sa budú zaoberať špecifické smernice). Okrem toho spomínaná smernica ponecháva členským štátom príliš veľkú voľnosť, pokiaľ ide o vymedzenie a špecifikáciu podmienok a práv, ktoré stanovuje modrá karta.

4.4.17. EHSV sa nazdáva, že k sektorovému prístupu európskej legislatívy v oblasti prisťahovalectva je nevyhnutné pridať horizontálny **spoločný právny rámec (európsky štatút)**, ktorý by zaručoval rešpektovanie a ochranu práv a slobôd prisťahovalcov v Európe, bez ohľadu na ich pracovné zaradenie, právny štatút či administratívnu situáciu.

4.4.18. Komisia vypracovala návrh rámcovej smernice o právach prisťahovalcov, ktorú Rada ešte neschválila. Výbor vypracoval stanovisko k tomuto návrhu ([26]) a dúfa, že Rada jeho pripomienky zohľadní vo svojej práci.

4.4.19. EHSV bude analyzovať návrh Komisie prijať **Kódex prisťahovalca**, ktorý by mal prisťahovalcom v Európe zaručiť jednotný a porovnateľný súbor práv, avšak nesúhlasí s tým, že by to malo viesť k stiahnutiu rámcovej smernice. Preto výbor navrhuje budúcim predsedníctvam Rady, aby pokračovali v práci, kým táto smernica nebude prijatá.

([24]) Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, s. 20.
([25]) Smernica 2009/50/ES.
([26]) Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 114.

Pokiaľ ide o **zlúčenie rodiny**, výbor sa stotožňuje s názorom Komisie, že by sa malo „uvažovať o revízii príslušnej smernice, ktorej by mali predchádzať rozsiahle konzultácie".

4.4.20. EHSV očakáva, že Komisia vypracuje onedlho zelenú knihu s cieľom diskutovať o zmenách, ktoré treba zaviesť do tejto smernice, vzhľadom na to, že smernica 2003/86/ES má minimalistický charakter a môže sa stať, že legislatíva niektorých štátov v plnej miere nezaručí právo na zlúčenie rodiny štátnych príslušníkov tretích krajín, ako to potvrdila správa Komisie o transpozícii tejto smernice na vnútroštátnej úrovni ([27]).

4.4.21. Výbor sa dôrazne zasadzuje za **integráciu** a vypracoval niekoľko stanovísk z vlastnej iniciatívy, v ktorých nabáda, aby sa v EÚ zavádzali proaktívne integračné opatrenia zamerané obojsmerne, t. j. na hostiteľskú krajinu aj na prisťahovalcov. Ide o pozitívne chápanie integrácie, na rozdiel od negatívneho prístupu niektorých vedúcich činiteľov, ktorí vidia v integrácii novú prekážku rovnosti a nový nástroj diskriminácie.

4.4.22. Ako zdôrazňuje Komisia, je nevyhnutné, aby Európska únia, členské štáty, regionálne a miestne orgány zintenzívnili svoje úsilie a aby bola doň vo väčšej miere zapojená aj hostiteľská spoločnosť a prisťahovalci. Európska komisia a EHSV vytvorili nedávno spoločne **Európske fórum pre integráciu**. Je to platforma, ktorá umožňuje občianskej spoločnosti a organizáciám prisťahovalcov podieľať sa na európskych opatreniach na podporu integrácie.

4.4.23. EHSV podporil návrh vytvoriť otvorenú metódu koordinácie pre integráciu a zaväzuje sa, že sa bude podieľať na jej zavedení do praxe prostredníctvom ďalších stanovísk. Komisia zastáva názor, že by sa mohol „vyvinúť spoločný koordinačný mechanizmus, ktorý podporí činnosť členských štátov v rámci spoločného referenčného rámca", a to na základe stanovenia osvedčených postupov, vytvorenia ukazovateľov, prepojenia s ostatnými politikami a zapojenia občianskej spoločnosti prostredníctvom portálu a Európskeho fóra pre integráciu.

4.4.24. Fórum môže takisto pomôcť pri posudzovaní postupov, vytváraní ukazovateľov a prepojení integrácie s ostatnými politikami EÚ.

4.5. *Azyl: spoločný priestor založený na solidarite*

4.5.1. Európa musí byť pripravená dôstojne prijať osoby, ktoré žiadajú o azyl, a to pomocou právnych predpisov zaručujúcich ochranu a politiky založenej na väčšej solidarite. Mnoho osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu sa dostane na vonkajšie hranice nelegálnou cestou. Úrady sa musia zaručiť, že tieto osoby budú môcť požiadať o ochranu a že ich žiadosti budú posudzované v súlade s medzinárodnými dohovormi a právnymi predpismi Spoločenstva a jednotlivých štátov.

4.5.2. V uplynulých rokoch vypracoval výbor rôzne stanoviská na podporu vytvorenia spoločného azylového systému ([28]). Pri vytvorení spoločného európskeho azylového systému treba prihliadať na zabezpečenie vysokej kvality, pričom nesmie dôjsť k zníženiu úrovne medzinárodných noriem ochrany. Harmonizácia nesmie byť v nijakom prípade použitá na zníženie súčasnej úrovne ochrany utečencov v jednotlivých členských štátoch. Práve naopak, musí zlepšiť legislatívu členských štátov, v ktorých je úroveň ochrany nedostačujúca.

4.5.3. Na vytvorenie spoločného európskeho azylového systému je potrebné, aby harmonizáciu právnych predpisov sprevádzala vzájomná spolupráca členských štátov. Táto spolupráca a solidarita sa zlepšia po vytvorení **Európskeho podporného úradu pre oblasť azylu**, ktorý navrhla Komisia a s ktorým súhlasí aj EHSV.

4.5.4. Nové právne predpisy by mali žiadateľom o azyl umožniť prístup na trh práce a k vzdelávaniu a tiež uznať prácu mimovládnych organizácií zameraných na túto oblasť a v plnom rozsahu im umožniť prístup k postupom a miestam súvisiacim s ich činnosťou.

4.5.5. Postupy stanovené v dublinskom nariadení by mali byť upravené tak, aby umožňovali žiadateľom o azyl vybrať si krajinu, v ktorej chcú o azyl požiadať, vzhľadom na humanitárne dôvody ako aj na rodinné, kultúrne a sociálne väzby.

4.5.6. Voči rozhodnutiu vo veci žiadosti o azyl musí existovať možnosť odvolať sa, pričom toto odvolanie musí mať odkladný účinok, v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

([27]) KOM(2008) 610 v konečnom znení.

([28]) Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 77, Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 78, stanovisko EHSV na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl" (prepracované znenie), spravodajkyňa: pani Le Nouail Marlière (Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 110), a stanovisko na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov" (prepracované znenie), spravodajkyňa: pani Le Nouail Marlière (Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 115).

4.5.7. Vo viacerých členských štátoch EÚ sú žiadatelia o azyl a nereguléri prisťahovalci naďalej bežne zadržiavaní v internačných zariadeniach. EHSV je proti takýmto praktikám a nazdáva sa, že ich umiestnenie v internačných zariadeniach musí byť výnimočným opatrením.

4.5.8. EHSV sa domnieva, že rešpektovanie ľudských práv je jednou z nevyhnutných podmienok pre podpísanie dohôd s tretími krajinami o opätovnom prijímaní, a nesúhlasí s tým, aby EÚ alebo členské štáty uzatvárali dohody o repatriácii alebo o kontrole hraníc s krajinami, ktoré neratifikovali základné medzinárodné právne nástroje na ochranu ľudských práv.

4.5.9. Výbor sa nazdáva, že **je nevyhnutné v rámci Európy posilniť finančnú solidaritu v oblasti azylu**, a preto by bolo potrebné rozšíriť a upraviť Európsky fond pre utečencov.

V Bruseli 4. novembra 2009

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI